

Coördinatieopdracht 2023

Inhoud

Integraal waterbeleid	2
Bekkenwerking	2
Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei.....	3
Waterlandschapsproject Robuuste waterlopen Westhoek	4
Gebiedsgerichte werking.....	4
Strategische Stuurgroep Water	6
Droogte.....	7
Reactief Droogtebeheer	7
Provinciaal droogteoverleg	9
Wateroverlast.....	10
Taskforce Weerbare Westhoek.....	11
Raamakkoord De Blankaart.....	13
Raamakkoord Oudlandpolder	14
Rivierherstel Leie.....	19
Zeezoogdieren.....	24
Zwerfvuil.....	24
Startmoment handhavingsweek	25
Handhavingsweek	25
T.OP Kustzone.....	27
Kustvisie.....	30

Integraal waterbeleid

De opwarming van het klimaat geeft meer weersextremen. We mogen ons verwachten aan langere periodes van droogte en meer intense buien. 2023 startte met wateroverlast, evolueerde naar een nieuwe droogteperiode tijdens de zomermaanden en sloot af met (ongeziene) wateroverlast in een groot deel van West-Vlaanderen. Het toont aan dat ons watersysteem nog niet is aangepast aan deze weersfenomenen.

Bekkenwerking

Binnen Vlaanderen vormt het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 het juridisch en organisatorisch kader voor het waterbeleid. In elk van de 11 bekkens in Vlaanderen werken de betrokken overheden en besturen bij het integraal waterbeleid samen.

De gouverneur is aangesteld als voorzitter van de bekkenbesturen van het bekken van de IJzer en van de Brugse Polders. Hij is samen met de gouverneur van Oost-Vlaanderen covoorzitter van het bekkenbestuur van de Leie. Er is regelmatig bilateraal overleg met de bekkencoördinatoren.

Traditioneel zijn er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur rond de maanden juni en december. In 2023 waren er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur IJzerbekken (9 juni en 15 december), van het Bekken van de Brugse Polders (5 juni en 4 december) en één bijeenkomst van het Bekkenbestuur van het Leiebekken op 12 juni.

Een Bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak, staat in voor het organiseren en aansturen van het Bekkenssecretariaat, het goedkeuren van het ontwerp van het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en van het wateruitvoeringsplan en het toelichten van belangrijke projecten of intenties binnen het bekken. Het Bekkenssecretariaat staat in voor de dagelijkse werking en voor de organisatie van de vergaderingen.

Op de Bekkenbesturen kwamen in 2023 naast het jaarlijkse wateruitvoeringsprogramma (verplichting vanuit het Decreet Integraal Waterbeleid) ook actuele ontwikkelingen (wateroverlast, droogte, blauwalgen, verzilting) aan bod.

Het bekkenbestuur coördineert ook het gebiedsgericht en thematisch overleg om sneller vooruitgang te boeken op het terrein. Samen met alle partners worden specifieke uitdagingen of knelpunten binnen een afstroomgebied besproken en aangepakt. Zo zijn er GTO's voor het Boudewijnkanaal, verzilting van de IJzer, de Mandel enz....

Halfjaarlijks is er ook een afstemming tussen de voorzitter van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid en de Vlaamse gouverneurs. In 2023 was er een gedachtewisseling op 12 januari en 15 mei.

Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei

Durven keuzes maken en versterkt inzetten op het IJzerbekken, dat het meest kwetsbaar is. De voorbije jaren hadden we te kampen met langdurige droogte en waterschaarste tot gevolg. Het watersysteem staat steeds meer onder druk. Zeker in West-Vlaanderen dat sterk afhankelijk is van water uit stroomopwaartse stroomgebieden. De watervraag is groot: drinkwater wordt voor een groot deel geproduceerd uit oppervlaktewater, de landbouwgewassen hebben irrigatiewater nodig, bedrijven hebben proceswater nodig, natuurgebieden,... En het aanbod is beperkt. Het poldergebied kent daarbij ook een toenemende verzilting tijdens langdurige droge periodes. Qua hydromorfologie zijn waterlopen rechtgetrokken. Dit zorgt niet alleen voor versnelde waterafvoer, maar vermindert ook de biodiversiteit en zo ook de waterkwaliteit. We moeten dus ook aandacht hebben voor de bovenlopen.

Het gebiedsprogramma IJzer- en Handzamevallei komt hieraan tegemoet en geeft vanuit een door de partners gedragen visie uitvoering aan zes ambities voor de deelgebieden Bovenloop van de IJzer, Blankaartbekken en Handzamevallei:

- *Ambitie 1: Versterken van het watersysteem om toekomstige klimaatschokken beter te kunnen opvangen*
- *Ambitie 2: Op naar een rendabele klimaatrobuuste landbouw*
- *Ambitie 3: Een goede (drink)waterkwaliteit mogelijk maken, als bron van leven*
- *Ambitie 4: Versterken en verbinden van de natuurlijke en landschappelijke waarden op en langs het hydrologisch netwerk*
- *Ambitie 5: Via beleving recreanten en inwoners verbinden met het water*
- *Ambitie 6: Het uitvoeringsbeleid op solide en gedragen wijze bespoedigen met aandacht voor de bestaande open ruimte*

De coördinatie van het project is in handen van de gebiedsgerichte werking Westhoek van de provincie West-Vlaanderen. Er zijn verschillende projectgroepen en er is een beleidsgroep waarin de gouverneur vertegenwoordigd is. In 2023 waren er 2 bijeenkomsten van de beleidsgroep (7 februari en 15 september). Voor de projectoproep van Waterlandschap 2.0 werd een gebiedsprogramma

voorbereid en goedgekeurd door de bevoegde minister in december 2022. Dankzij deze goedkeuring als project onder Waterlandschap 2.0 stromen er bijkomende middelen naar dit strategische project. Vanaf 2023 kan nu actief worden ingezet op het ruimtelijk en landschappelijk inrichten van het open ruimte gebied van het Blankaartbekken en de Handzamevallei als ware klimaatsponzen van de Westhoek. Dankzij de integrale waterstrategie zullen ook de bovenlopen van de IJzer hun graantje kunnen meepikken.

Waterlandschapsproject Robuuste waterlopen Westhoek

Dit water+land+schapsproject heeft tot doel om erosie te verminderen in relatie met voorkomen van slibruiming in de Dikkebusvijver, puntvervuiling door pesticiden te verminderen in relatie met drinkwaterproductie uit Dikkebusvijver en Zillebekevijver en zet in op waterzekerheid (zowel wateroverlast als waterschaarste voorkomen) in het gebied van Bollaertbeek en Kleine Kemmelbeek stroomopwaarts leper.

In een eerste fase (2020-2023) werd geëxperimenteerd met verschillende demomaatregelen in samenwerking met landbouwers om erosie en puntvervuiling tegen te gaan. Enkele demomaatregelen worden verlengd tot eind 2024 en er werd een nieuw voorstel demomaatregelen opgemaakt voor de periode 2025-2027. De overgang naar de tweede fase van het project werd ingezet om van demomaatregelen naar een gebiedsprogramma te kunnen overgaan.

Meer info over dit water+land+schapsproject via <https://www.west-vlaanderen.be/natuur-milieu-en-water/waterbeheer/waterlandschap/robuuste-waterlopen-westhoek>.

Gebiedsgerichte werking

Het bekkensecretariaat faciliteert overleg over waterkwaliteit en waterkwantiteit en geeft advies voor verschillende water gerelateerde projecten. Ze koppelt terug naar de bekkenbesturen.

Binnen de gebiedsgerichte werking water voor het speerpuntgebied Blankaart gebied voorzag een dienstenopdracht in geschikte locaties en plannen voor open leggen van ingekokerde waterlopen en de aanleg van sedimentvangen.

In het GTO Poperingevaart stond waterkwaliteit in Abele ter hoogte van de grens met Frankrijk op de agenda, samen met kansen voor vismigratie en visbestand en ecologische inrichting van de Vleterbeek. Het project in het deelgebied Hollebeek-Spanebeek kreeg intussen samen met open leggen van de Vleterbeek in het centrum van Poperinge bij de Vroonhofs site financiële middelen via de lokale gebiedsdeal droogte.

In het gebiedsgericht overleg over de waterkwaliteit van het kanaal Ieper-IJzer werden verdere afspraken gemaakt over continue waterkwaliteitsmetingen en mogelijke maatregelen bij calamiteiten zoals dreigende vissterfte of niet-vergunde lozingen van bedrijfsafvalwater, over sanering van waterbodems, over aanpak van eendenkroosbloei, over rioleringen en overstorten,... en dit vanuit de gezamenlijke doelstelling, namelijk de waterkwaliteit te verbeteren en vissterfte te voorkomen.

Voor het afstroomgebied van het kanaal Plassendale – Nieuwpoort is op initiatief van het Bekkensecretariaat met de betrokken waterbeheerders een afsprakenkader uitgewerkt dat als basis kan dienen voor de op te maken peilbesluiten. Er waren overlegmomenten op 23 maart en 21 augustus. Een formalisering van de afspraken is voorzien in 2024. Na de recente droogteperiodes blijkt het belang van een duurzame en kwalitatieve watervoorziening. Een optie is een rechtstreekse verbinding tussen het kanaal Plassendale – Nieuwpoort en de IJzer. Op 3 maart was er een afstemming tussen de betrokken waterbeheerders. De wenselijkheid en haalbaarheid van deze bijkomende waterloop vergt nog verder studiewerk.

Het Boudewijnkanaal ontvangt effluentwater vanuit het RWZI Brugge. Het waterbalansmodel van de Oudlandpolder leert dat de toekomstige watervoorziening verzekerd kan blijven via bijkomende aanvoer vanuit het RWZI Brugge. Wat is de impact van een verminderde aanvoer vanuit dit RWZI Brugge op de waterkwaliteit van het Boudewijnkanaal, wat is de mogelijke impact op de verzilting van de omgeving en welke waterkwaliteitsdoelen zijn te beogen voor het Boudewijnkanaal. Onder impuls van het Bekkensecretariaat kwam het GTO Boudewijnkanaal bijeen op 1 februari en 3 oktober. Via een overeenkomst tussen departement MOW, VLM en PoAB volgt nu studiewerk om een toekomstvisie te inspireren en keuzes in waterverdeling te onderbouwen.

Voor het Leopoldkanaal vraagt de Oostkustpolder om een meer dynamisch peilbeheer. Het Bekkensecretariaat nam het initiatief tot een afsprakenkader. Het GTO Leopoldkanaal kwam bijeen op 20 februari en 31 mei. Verder zijn er in het Bekken van de Brugse Polders enkele subsidieprojecten opgestart of in uitvoering:

- **Interregprojecten Aquatuur en WIJ-water van start**

Het project Aquatuur werd definitief goedgekeurd. Aquatuur wil de zoetwaterbeschikbaarheid verhogen op een duurzame natuurgebaseerde groenblauwe manier. We willen ook de waterkwaliteit verhogen waardoor de toegang tot meer duurzame waterbronnen verhoogt. De aanleg van een helofytenfilter op de Hertsbergebeek-Ringbeek past hier perfect in.

Daarnaast werd een tweede projectconcept WIJ-water ingediend en in eerste fase goedgekeurd mits wat bijkomende herwerkingen. Met dit project willen we het poldergebied in Noord-West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland klimaatresistentier maken door in te zetten op een grensoverschrijdend waterbeheer en grootschalige bovengrondse zoetwaterbuffering in bestaande kanalen. Hierbij wordt gedacht aan oa. het Leopoldkanaal, het Schipdonkkanaal en de Damse Vaart. De definitieve goedkeuring wordt in 2024 verwacht.

- **Naar een klimaatrobuuste Romboutswervepolder**

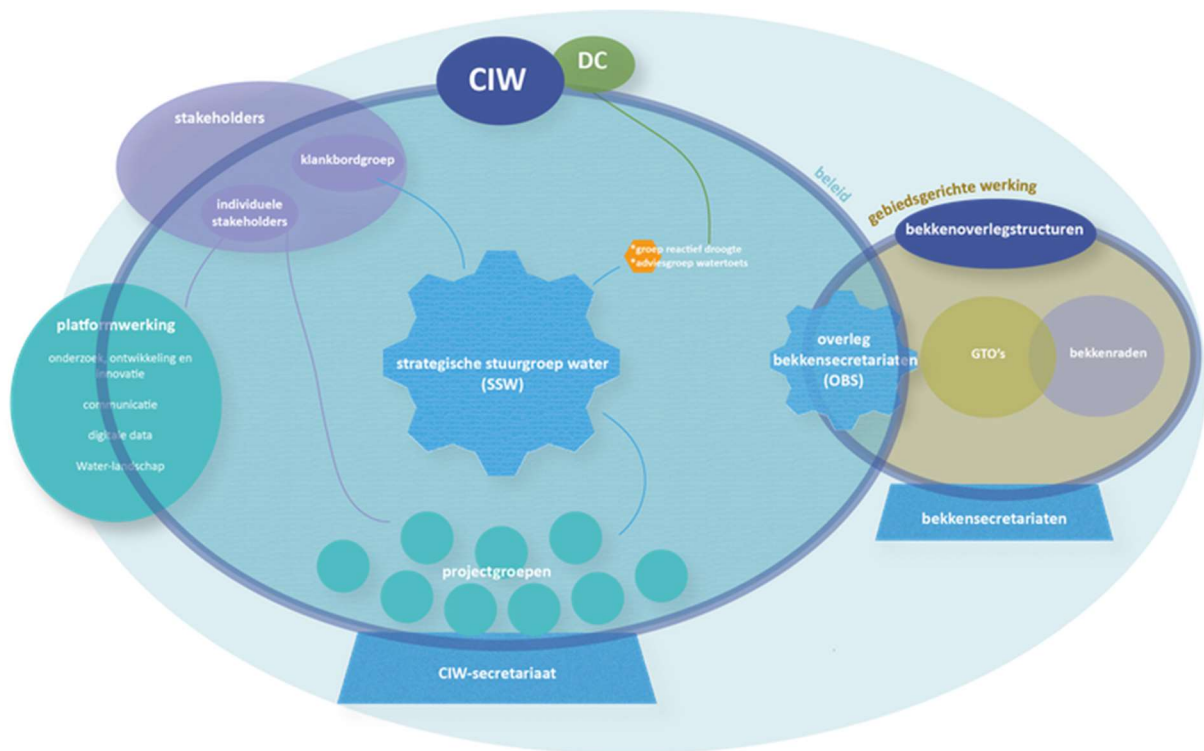
De uitvoering en vooruitgang van het waterlandschapsproject Romboutswervepolder werd op het bekkenbestuur besproken. Het project focust op een klimaatrobuuste polder. In 2023 is een werkgroep peilbeheer aan de slag gegaan. Doel is het realiseren van extra bergingscapaciteit in het waterlopenstelsel van ruim 6.620.000 liter door het plaatsen van stuwtjes, aanleg van een winterbed, herstel van laantjes, wegnemen slibwallen, oever- en grachtenherprofilering e.d. Daarnaast is er ook een werkgroep landbouw en een werkgroep waterkwaliteit actief.

- **Waterlandschapsproject Beverhoutsveld**

Het Waterlandschapsproject van het Beverhoutsveld stond ook op de agenda van het bekkenbestuur. Voor dit gebied werd in 2023 een hydrologische studie, incl. opmaak van een grondwatermodel en grachtenkaart, uitbesteed. De werkgroep waterkwaliteit focuste zich op het in kaart brengen van de nutriëntendruk en de overstortproblematiek. Daarnaast werden verschillende participatiemomenten georganiseerd o.a. met de landbouwsector.

Strategische Stuurgroep Water

De Strategische Stuurgroep Water (SSW) vormt binnen de CIW de kerngroep waar alles samenkomt en vertrekt. Deze stuurgroep coördineert de verschillende projectgroepen en beoordeelt welke agendapunten aan de CIW worden voorgelegd. Gouverneur Carl Decaluwé vertegenwoordigt de Vlaamse gouverneurs in de strategische stuurgroep.

De SSW verzekert de integrale en horizontale werking van de vernieuwde CIW. Ze vormt de spil tussen de CIW-commissie en de projectgroepen, de platformen en de klankbordgroep. De vergaderfrequentie is maandelijks. De stuurgroep kwam in 2023 quasi-maandelijks op een woensdagvoormiddag bijeen op de volgende momenten: 25 januari, 8 maart, 19 april, 16 mei, 14 juni, 6 september, 4 oktober, 8 november en 6 december.

Droogte

Sinds 2017 zijn we behalve in 2021 telkens geconfronteerd met langere droogteperiodes. Ook in 2023 noopte een aanhoudende droogtetoestand tot ingrijpende gebruiksbepalingen. Er is een gefaseerde aanpak.

Reactief Droogtebeheer

De CIW is in 2018 aangesteld als droogtecoördinator. Sinds 2021 bestaat de beheerstructuur voor het opvolgen van de droogtetoestand uit:

- De Adviesgroep Droogte. Ze is samengesteld uit experten-waterbeheerders en vertegenwoordigers van de diensten van de gouverneur; De taakstelling richt zich op beeldvorming en het geven van advies

- De Droogtecommissie. Ze is samengesteld uit de waterbeheerders en alle gouverneurs. De Droogtecommissie coördineert en adviseert besluitvorming op lokaal, provinciaal of Vlaams niveau. In 2023 kwam de Droogtecommissie bijeen op 23 februari, 4 mei en 21 november.
- Het [provinciaal droogteoverleg](#) waarborgt maatwerk en vertaalt het advies van de Vlaamse Droogtecommissie in passende besluitvorming op het regionale niveau. De gouverneur zit het droogteoverleg voor. De droogtmaatregelen worden gecommuniceerd via www.west-vlaanderen.be/waterschaarste en op www.vlaanderen.be/droogtmaatregelen.

De gouverneur vormt aldus een belangrijke verbindende factor tussen het provinciale droogteoverleg en het Vlaamse overleg binnen de Droogtecommissie.

Bij dreigende waterschaarste en de noodzaak tot algemene beperkingen in het watergebruik (bijvoorbeeld een sproeiverbod) organiseert de bevoegde minister overleg met de CIW-voorzitter en de gouverneurs voor een maximale afstemming van de maatregelen en de bijhorende communicatie.

Behalve overlegplatformen voor het reactief droogtebeheer is er voor de opvolging van de acties in uitvoering van de Blue Deal een (high level) taskforce droogte in het leven geroepen.

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2020 een [Blue Deal](#) goed met meer dan 70 concrete acties om Vlaanderen weerbaarder te maken tegen droogte. Een high level taskforce droogte ondersteunt de Vlaamse Regering in de realisatie van de Blue Deal en wil ook aanvullende maatregelen identificeren in de aanpak van de droogte. Deze taskforce is samengesteld uit de bevoegde Vlaamse ministers, de provinciegouverneurs, een vertegenwoordiger van de VVSG, wetenschappelijke experten en ondersteund door de CIW-voorzitter, en vertegenwoordigers van De Vlaamse Waterweg, Aquafin en Aquaflanders. Minister van Omgeving, mevrouw Zuhail Demir is de voorzitter van deze taskforce.

De high level taskforce droogte kwam in 2023 bijeen op 6 maart, 12 juni, 23 oktober en 4 december. Vaste agendapunten zijn er telkens de beoordeling van de droogtetoestand en de investeringsagenda van de Blue Deal.

In 2022 waren er de eerste ervaringen met het uitvoeringbesluit bij de wet onbevaarbare waterlopen en het ingevoerde onttrekkingsloket. Sinds 1 januari 2022 moet iedereen die water wil onttrekken uit de onbevaarbare waterlopen en de publieke grachten dit melden aan de waterloopbeheerder. Eén van de groeipijnen blijkt het toezicht en de handhaving op het gebruik van het meldingsloket en de

toepassing ervan op het terrein. Binnen de CIW-werking is een projectgroep ‘handhaving onttrekkingen’ samengesteld om tot passende richtlijnen te komen. De gouverneur van West-Vlaanderen is vertegenwoordigd in deze projectgroep die in 2023 bijeenkwam op 22 maart en 30 mei.

Een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik is bij mededeling aan de Vlaamse Regering in april 2021 kenbaar gemaakt. Het vormt een beslissingsondersteunend instrument voor het beoordelen van passende droogtmaatregelen. In 2022 bouwde elke Vlaamse provincie de eerste ervaringen op met dit beoordelingskader. Een traject is ondertussen opgestart om tot een reactief afwegingskader 2.0 te komen. De gouverneur van West-Vlaanderen is vertegenwoordigd in de stuurgroep die dit afwegingskader verder wil verfijnen. De stuurgroep kwam bijeen in 2023 op 13 januari, 5 mei en 22 september. Op 26 januari is een workshop georganiseerd en op 14 november was er een ruimere gedachtewisseling met een klankbordgroep.

Provinciaal droogteoverleg

Het provinciaal droogteoverleg kwam in West-Vlaanderen in 2023 3 keer bijeen (3 maart, 12 juni en 19 juli). In onderstaande tabel is de besluitvorming vanuit het provinciaal droogteoverleg weergegeven.

3 maart	INAGRO – analyse evolutie grondwaterstanden INBO – aangepast spuibeheer voor glasaalmigratie
12 juni	Invoering tijdelijke onttrekkingsverboden (3 stroomgebieden)
19 juli	Uitbreiden tijdelijke onttrekkingsverboden (6 -> 10 stroomgebieden)
~~18 december~~	Evaluatie droogteperiode 2023

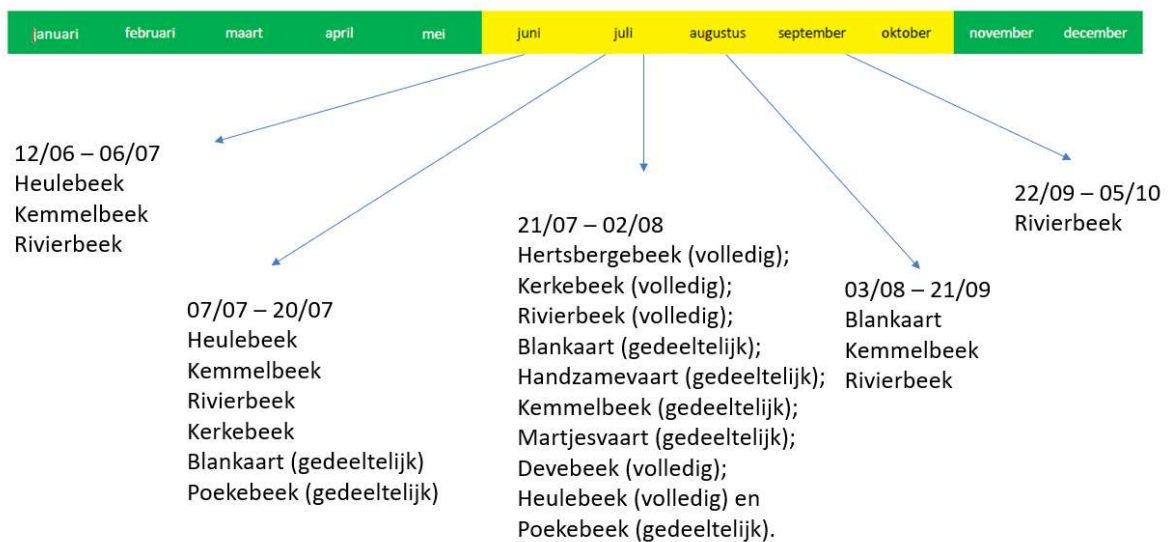
In de periode van 12 juni tot 10 oktober waren er tijdelijke onttrekkingsverboden van kracht. Na een eerste versoepeling op 3 augustus, kon op 21 september ook het onttrekkingsverbod voor de Blankaart en Kemmelbeek opgeheven worden. Twee weken later volgde dan uiteindelijk de Rivierbeek. In 2022 waren er tijdelijke onttrekkingsverboden in de periode tussen 16 mei en 10 oktober.

Sinds 2022 geldt ook een permanent onttrekkingsverbod voor de Bornebeek en opwaarts traject van de Hertsbergebeek vanuit het kader voor ecologisch kwetsbare waterlopen. Dit is nog steeds van kracht. Om redenen van (dreigende) waterschaarste waren er ook tijdelijke onttrekkingsverboden in de periode van 12 juni tot 5 oktober.

Verder vaardigde het ANB een veiligheidsbesluit uit voor haar meest kwetsbare ecologisch waardevolle oude meanders in Oost- en West-Vlaanderen. Het onttrekken van water vormt er een acuut probleem voor de instandhouding van de biodiversiteit. Deze meanders zijn vooralsnog niet opgenomen in een meetnet. Het ingestelde veiligheidsbesluit gaf boswachters en natuurinspecteurs er vanaf 26 juli de bevoegdheid om te handhaven. Overeenkomstig een voorliggende wijziging via het verzamelbesluit faunabeheer bestaat de mogelijkheid dat de gouverneur dit vanaf 1 januari 2025 voortaan zelf een captatieverbod kan uitvaardigen om schade aan beschermde vegetaties door aanhoudende droogte te voorkomen.

De evaluatie van de aanpak van de droogteperiode van 2023 was voorzien op 18 december en is door het beheer van de wateroverlast in de Westhoek uitgesteld naar begin 2024.

Droogtemaatregelen 2023

Wateroverlast

In de gemeenten Gistel, Koekelare en Oudenburg was er midden januari acute wateroverlast. Dankzij medewerking van de sous-préfet van Duinkerke kon toen bijkomend water afgevoerd worden naar zee in Duinkerke en werden bijkomende overstromingen in de Westhoek vermeden. De gouverneur nam als voorzitter van de Bekkenbesturen in de provincie het initiatief om samen met de waterbeheerders terug te kijken op de wateroverlast van januari 2023. Dit overlegmoment vond plaats op 10 februari. Net als bij elke noodsituatie waren er leerpunten, die aanleiding geven tot verdere gerichte acties.

In november kampte (vooral) de Westhoek met ongeziene wateroverlast. Het leidde tot de afkondiging van het provinciale noodplan tegen wateroverlast. De evaluatie van de wateroverlast vanuit crisisbeheer is voorzien in februari 2024. De Vlaamse Regering schakelde heel snel en besliste tijdens het crisisbeheer al tot het oprichting van een Taskforce die binnen de maand een onderbouwd advies moest aanleveren om de waterveiligheid in het IJzerbekken te verhogen. Het Vlaams Rampenfonds voert onderzoek naar de eventuele erkenning van de uitzonderlijke weersomstandigheden in de periode van 5 tot 22 november 2023 als ramp.

Taskforce Weerbare Westhoek

Tijdens de eerste helft van november werd de Westhoek geconfronteerd met een uitzonderlijke regenval, net als het toevoergebied in Frankrijk. De combinatie van een door hoge grondwaterstanden verzadigde bodem, dood tij, aanhoudende westenwind en zware neerslag stroomopwaarts in Frankrijk, leidden ertoe dat verschillende waterlopen buiten hun oevers traden.

De Vlaamse Regering richtte op 17 november 2023 een Taskforce op met als opdracht om binnen de maand advies uit te brengen om de waterveiligheid van de Westhoek te verbeteren. De Taskforce hield bij het opmaken van een onderbouwd advies rekening met de eigenheid van het gebied en maakte de link naar de beleidskaders Weerbaar Waterlandschap, Blue Deal en Vlaams Klimaatadaptatieplan. De nadruk ligt op een brongerichte aanpak en koppelkansen met droogtebeheer. De betrokken gemeenten, waterbeheerders, departement Omgeving, departement Mobiliteit en Openbare Werken en het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken zorgden voor input.

De Taskforce is samengesteld uit de waterbeheerders en enkele experts. Chris Danckaerts, gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg is samen met de gouverneur van West-Vlaanderen aangeduid als co-voorzitter. De Taskforce kwam bijeen op 24 november, 1 december en 5 december. Na elke bijeenkomst was er een terugkoppeling aan de bevoegde gedeputeerde en de betrokken burgemeesters. Het adviesrapport is aan de Vlaamse Regering bezorgd op 13 december 2023. Op 22 december 2023 nam de Vlaamse Regering er kennis van.

Op korte termijn worden een 70-tal maatregelen voorgesteld met een budgetvraag van in totaal 80 miljoen euro. Korte termijn verwijst naar een tijdsvenster van 2 jaar (2024-2025) voor uitvoering van de maatregel. Het zijn no-regret maatregelen, die m.a.w. effectief en efficiënt zijn onder elk van de klimaatscenario's en niet ten nadele van andere cruciale problematieken in de regio. Deze maatregelen kaderen bovendien binnen het principe van meerlaagse waterveiligheid. Ze zetten in op

preventie, protectie en paraatheid. Het betreft terreinmaatregelen, maatregelen op vlak van beleid en regelgeving, onderzoek en monitoring en communicatie en sensibilisering.

Voor de aanpak op langere termijn adviseert de Taskforce de opmaak van een geïntegreerd en actiegericht meerjarenprogramma. Dat garandeert dat de Westhoek ook in de toekomst, rekening houdend met de klimaatscenario's, voldoende weerbaar blijft tegen de toenemende frequentie en intensiteit aan extreme weersomstandigheden. Op die manier kan structureel en geïntegreerd verder worden gewerkt aan waterzekerheid in het IJzerbekken. De grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk moet verdergezet en versterkt worden.

De Taskforce formuleerde ook een advies over de governance of de nood aan een duidelijke structuur om dergelijk geïntegreerd meerjarenprogramma op te volgen. De Taskforce pleit voor een geïntegreerde systeemaanpak en voldoende daadkracht om de maatregelen effectief uit te voeren. Het advies is om zoveel mogelijk gebruik te maken van de reeds bestaande, goed werkende structuren op Vlaams, bekken en gebied niveau.

[Link naar het advies Weerbare Westhoek](#)

Raamakkoord De Blankaart

De Blankaart is een laaggelegen, moerassig natuurgebied in Diksmuide en Houthulst. De naam Blankaart verwijst naar 'blank staan, onder water staan'. De Blankaartvijver is een restant van vroegere turfwinning en is dus door de mens uitgegraven. Het gebied rond de Blankaartvijver ligt in de overstromingsvallei van de IJzer en is van oudsher bekend voor het rietmoeras en de zogenaamde broeken, laaggelegen hooilanden die in de winter overstroomd worden door de IJzer. Het is een hotspot voor vogels en het is daarom deel van het Europees vogelrichtlijngebied IJzervallei. Het projectgebied omvat 927 ha. Ongeveer de helft ervan is eigendom van Natuurpunt of van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Als antwoord op een aantal knelpunten voor de natuur en het natuurlijk milieu in het gebied werd op 29 maart 2001 een raamakkoord ondertekend door de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua, de provincie West-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Diksmuide, het gemeentebestuur van Houthulst, het polderbestuur van de Zuidijzerpolder, de vzw Natuureservaten, de Vlaamse Maatschappij voor watervoorziening, het Vlaams Agrarisch Centrum, de Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat, het IJzerbekkencomité, de afdeling water van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Natuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Land- en Tuinbouwvorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Instituut voor Natuurbehoud.

Het raamakkoord heeft als doel de veiligheid van de bewoners in het Blankaartbekken te garanderen, de internationaal belangrijke natuurwaarden in het Blankaartbekken te behouden en verder te ontwikkelen en de inkomensverliezen veroorzaakt door een aangepast waterbeheer te vergoeden. De maatregelen die binnen dit raamakkoord werden afgesproken zijn de volgende:

- aanleg van een dijk met een binnendijks peilbeheer afgestemd op de landbouw,
- verhoging van het buitendijks waterpeil afgestemd op de noden van de natuur
- verwerving door het Vlaams Gewest van 415 ha laaggelegen gronden,
- vermijden of vergoeden van schade aan aangrenzende percelen, en technische ingrepen in het gebied ten behoeve van het integraal waterbeheer, met inbegrip van een verhoging van de pompcapaciteit.

Kort daarna werd een grondenbank opgericht om de laaggelegen gronden te verwerven. Op 24 november 2006 heeft de minister een natuurinrichtingsproject ingesteld om het natuurherstel te realiseren. Op 23 juni 2008 heeft de minister de maatregelen en modaliteiten van het

natuurinrichtingsproject vastgesteld. De maatregelen omvatten inrichtingswerken voor het behoud en de ontwikkeling van het rietmoeras en de verhoging van het waterpeil.

De peilverhoging gebeurt in 3 fasen. De peilverhogingen fase I en II zijn beperkt en zijn een geleidelijke overgangsfase naar de definitieve fase III. In fase III zal een waterpeil worden ingesteld dat optimaal is voor moerasherstel en –ontwikkeling. De werken gebeuren enkel op percelen die in eigendom zijn van het Agentschap voor Natuur en Bos of Natuurpunt.

Er werd een stuurgroep opgericht om de realisatie van het raamakkoord te sturen en te begeleiden. De Stuurgroep Raamakkoord Blankaart kwam onder voorzitterschap van de gouverneur samen op 15 mei 2023.

Voor het deelgebied van de Blankaartvijver werd het hogere winterpeil dit jaar langer aangehouden. Dit was bedoeld als preventieve maatregel om het hoofd te kunnen bieden aan een nieuwe droogteperiode. Maart en april waren echter vrij natte maanden zodat het effect van deze maatregel zich nog niet laat voelen.

Alvast is duidelijk dat plotse peilschommelingen voor natuurdoeleinden te vermijden zijn. Er is het voorstel om het peilbeheer meer dynamisch te benaderen en een peildaling pas later in het broedseizoen in te stellen. Dit voorstel wordt verder uitgewerkt in lijn met de bepalingen van het Raamakkoord.

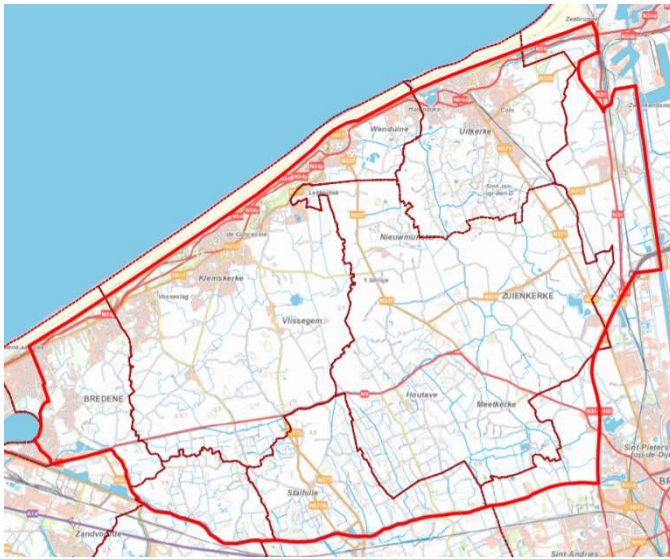
De werken aan de waterkering zijn zo goed als rond, zodat de voorbereiding voor de volgende fase van de werkzaamheden kunnen starten. Er is nog 113ha te verwerven om de volgende fase in het natuurinrichtingsproject in zijn geheel te kunnen realiseren. De grondverwerving vormt de beperkende factor om de doelstellingen van het raamakkoord binnen een redelijke termijn te realiseren.

De Vlaamse Regering keurde op 5 mei 2023 het besluit over het peilbeheer op onbevaarbare waterlopen en grachten goed. De Blankaart vormt één van de 6 pilootgebieden waarvoor op korte termijn een peilbesluit zal worden opgemaakt. Het traject naar dit peilbesluit zal samen sporen met de timing van de realisatie van fase 3.

Raamakkoord Oudlandpolder

Het [Raamakkoord Oudlandpolder](#) is het resultaat van een proces dat over meerdere jaren groeide en minstens teruggaat tot 2011. In 2017 gaf de Vlaams minister bevoegd voor Omgeving, Natuur en Landbouw aan de gouverneur van West-Vlaanderen de coördinerende opdracht het proces van

visievorming te begeleiden voor een waterbeheer aangepast aan de actuele, maar vooral ook de toekomstige uitdagingen.

De Oudlandpolder, als deel van het werkingsgebied van de Nieuwe Polder van Blankenberge vertegenwoordigt ongeveer 1/5 van de 100 000 hectaren vlakke polders in de provincie West-Vlaanderen. Het is een gebied dat via een fijnmazig netwerk van polderwaterlopen en grachten met als hoofdassen de Blankenbergse Vaart en de Noordede, grotendeels gravitair afwatert naar de Noordzee. Het omvat het volledige

grondgebied van De Haan, Blankenberge, Bredene en Zuienkerke en delen van Brugge, Jabbeke en Oudenburg.

De Oudlandpolder was vroeger een hoog opgeslibt schorregebied, dat ondertussen al ettelijke eeuwen is ingepolderd. Dit is eigenlijk de oudste polder van West-Europa. Het waterbeheer in dit gebied heeft een sterk sturende rol in de ontwikkeling van de polder. Het kwantitatief beheer van het oppervlaktewater wordt momenteel georganiseerd door de Nieuwe Polder van Blankenberge.

De Oudlandpolder heeft nog een sterk open karakter. Er is een grote samenhang en verwevenheid tussen landbouw, natuur en historische dorpskernen in het typisch polderlandschap. Er zijn nog een paar mooie restanten van quasi-onaangetaste duin-polder overgangen. Het landschap is het resultaat van eeuwen strijd tegen zeewater, het actief winnen van land op zee in functie van de landbouw.

Het waterbeheer van de Oudlandpolder staat voor grote uitdagingen door de klimaatverandering. In het gebied is er nood om een afgestemd peilbeheer te voorzien voor het natuurgebied Uitkerkse Polders en voor de landbouw in het gebied, die een grote nood heeft aan waterbuffering. Het contrast met de sterk verstedelijkte en toeristische kustzone is uitgesproken.

Op 4 april 2019 ondertekenden onder impuls van de gouverneur 20 partners het Raamakkoord Oudlandpolder na de wateroverlast in Bredene en Blankenberge. Zij engageren zich hiermee om

samen te werken aan een klimaatrobuust waterbeheer, waarbij ze uitvoeringsgerichte afspraken maken rond waterbeheer, landbouw en natuur.

Het Raamakkoord omschrijft enkele principes waaraan de antwoorden op de uitdagingen op het vlak van waterbeheer moeten voldoen:

1. Er zijn de overstromings- en droogterisico's,
2. Er zijn meerdere planologische hoofdbestemmingen (onder meer natuur en landbouw) met elk periodiek de behoefte aan een ander peilbeheer,
3. Er ontbreekt accurate informatie om het peilbeheer te sturen en
4. Er zijn bestaande beleidskaders en regelgevende verplichtingen, zoals natuur(uitbreidings)doelstellingen in het gebied.

Het Raamakkoord beantwoordt deze uitdagingen met 15 strategische voorwaarden en 7 operationele voorwaarden. Dit Raamakkoord wil er voor zorgen dat alle partners in het werkingsgebied in alle openheid, dialoog en vertrouwen kunnen bijdragen aan een klimaatrobuust waterbeheer. Een stuurgroep waakt over de uitvoering ervan.

In 2023 kwam de stuurgroep bijeen op 9 oktober. Belangrijkste functie van de stuurgroep is het uitwerken en opvolgen van vijfjaarlijkse actieprogramma's. De acties in het 1^e vijfjarenprogramma (2020 – 2024) zijn geclusterd in 4 categorieën:

1. Optimaliseren van de meet- en monitoringsmogelijkheden,
2. verzekeren van de zoetwateraanvoer,
3. verzekeren van de wateropslagcapaciteit en
4. verzekeren van de zoetwaterafvoer.

Om passende maatregelen in het werkingsgebied te onderbouwen en te prioriteren, is een waterbalans opgemaakt van de Oudlandpolder met een voorstel van Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterbeheer.

Uit de waterbalans blijkt het RWZI in Brugge een belangrijke sleutel om de zoetwateraanvoer in het werkingsgebied te waarborgen. Geen enkele individuele maatregel slaagt er echter in om het huidige peilbeheer in het toekomstige klimaat te realiseren. Door een wetgevend initiatief is de verwachting om binnen logische eenheden (bekken, deelbekken, polder,...) tegen 1 januari 2027 peilbesluiten op

te stellen. Een werkgroep, die rapporteert aan de stuurgroep, zal deze peilafspraken per compartiment voorbereiden. Het waterbalansmodel vormt nu de basis voor verdere inrichtingsmaatregelen in het landinrichtingsplan.

Op de 12^e bijeenkomst van de stuurgroep op 9 oktober kwam verder nog de status aan bod van de acties van het 1^e vijfjarenprogramma (2020-2024).

Landinrichtingsproject Oudlandpolder

De Vlaamse Regering heeft op 18 december 2020 het landinrichtingsproject Oudlandpolder ingesteld. Onder leiding van de VLM worden de principes van het raamakkoord er vertaald in vijfjaarlijkse actieprogramma's.

Tegelijkertijd met de instelling van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is door de Vlaamse regering ook beslist om de opdracht te geven aan het Departement Omgeving tot de opmaak van een Ruimtelijk UitvoeringsPlan (RUP) in het kader van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur voor de Oudlandpolder. In 2021 werd het planteam samengesteld en waren er bilaterale overlegmomenten met alle belanghebbenden in het gebied. De eerste stap is de opmaak van een startnota. Het planteam bereidde in 2022 deze startnota voor en bezorgde dit in het voorjaar van 2023 aan de Vlaamse Regering. Het RUP fungeert als instrument om de landinrichting te ondersteunen. Het wil zowel rechtszekerheid bieden door bestemmingen vast te leggen, als grond ter beschikking hebben voor inrichting en beheer. De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject zal fungeren als opvolgingscommissie voor het GRUP.

De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is opgericht door de minister bevoegd voor landinrichting op 3 februari 2021. De startvergadering van de planbegeleidingsgroep was op 2 maart 2021. In 2023 kwam de planbegeleidingsgroep 2 keer bijeen.

De 5^e bijeenkomst van de planbegeleidingsgroep vond plaats op 31 maart 2023. De leden van de planbegeleidingsgroep adviseerden het eerste landinrichtingsplan. Verder was er de aankondiging van enkele studie-opdrachten: om de leefkwaliteit van polderdorpen te verhogen, is er de jaarlijkse projectoproep van DNA van het dorp. Voor de dorpskernen van Houtave en Zuienkerke is er een studie opgestart.

Voor de watertoren in Wenduine en het voormalige militaire domein Radstabe wordt de mogelijkheid tot een onthaalfaciliteit onderzocht.

Ook voor de site van het Jacobinessenhof in Bredene wordt de oefening gemaakt naar een toekomstige functie voor de ganse site.

Het openbaar onderzoek met ter inzagelegging voor het landinrichtingsplan Oudlandpolder is door de 5 betrokken gemeenten (Bredene, De Haan, Blankenberge, Zuienkerke en Brugge) georganiseerd van 1 juni tot 30 juni. Aanvullend waren er zitdagen om met de betrokken eigenaars in dialoog te treden over de impact van de voorgestelde maatregelen en ook twee infomarkten.

Op de 6^e planbegeleidingsgroep op 9 oktober 2023 bespraken de deelnemers de ontvangen reacties tijdens de publieke raadpleging en adviseerden de gewenste aanpassingen aan het ontwerp van landinrichtingsplan. Verder was er ook de aankondiging van de 2^e oproep voor uitvoeringsinitiatieven, kleinschalige projecten van 1.000 tot 30.000 euro die een subsidie van 50% kunnen krijgen. De oproep strekt zich uit over de periode 17 september 2023 – 15 november 2023.

Als voorzitter van de planbegeleidingsgroep richtte de gouverneur op 11 oktober 2023 een schrijven aan de minister-president met de vraag om de startnota voor het GRUP Oudlandpolder aan de Vlaamse Regering voor te leggen.

De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject adviseerde om de publieke consultatie over het GRUP en het landinrichtingsproject niet gelijktijdig te organiseren. De inhoud en afbakening zijn verschillend, wat tijdens een publieke consultatie verwarring kan geven en leiden tot opmerkingen die betrekking hebben op het andere proces. De publieke consultatie voor het landinrichtingsproject vond plaats in juni 2023.

De stuurgroep Raamakkoord Oudlandpolder kwam ook op maandag 9 oktober 2023 bijeen en bewaakt de voortgang van het vijfjarenprogramma, dat uitgevoerd wordt via het landinrichtingsproject. Het is steeds het streven om de keuzes voor inrichtingsmaatregelen en bijhorende bestemmingen maximaal op elkaar af te stemmen.

Vanuit het streven naar rechtszekerheid is het voor heel wat partners in het Raamakkoord zelfs een strikte voorwaarde om eerst zicht te hebben op de bestemming van bepaalde deelgebieden en dan pas te beslissen tot specifieke acties in dat deelgebied.

Verder uitstel van de publieke consultatie op de startnota voor het GRUP Oudlandpolder dreigt de uitvoering van het landinrichtingsproject te vertragen. De Vlaamse Regering maakte voor het landinrichtingsproject al heel wat middelen vrij. In kader van de Blue Deal kreeg de Nieuwe Polder van Blankenberge net geen 2 miljoen euro voor de optimalisatie van het waterbeheer. De uitvoering

van de geplande ingrepen dient afgerond te zijn tegen juni 2026 om het subsidiebedrag te kunnen terugvorderen.

De Vlaamse Regering keurde op 22 maart 2024 de startnota 'geïntegreerd planningsproces Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Oudlandpolder-Oost' goed. Het plangebied heeft een oppervlakte van 6.600 ha.

Rivierherstel Leie

In het Seine-Scheldeproject wil het luik Rivierherstel Leie watergebonden, terrestrische natuur realiseren langs de Leieboorden. Vanuit de rol als intendant in dit project treedt de gouverneur in contact met heel wat belanghebbenden in het gebied.

Gouverneurs Oost- en West-Vlaanderen intendant voor Rivierherstel Leie

Door een beslissing van de Vlaamse Regering op 24 september 2021 zijn de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen aangesteld als intendant in het project Rivierherstel Leie ([VR 2021 2409 1064/1QUATER](#)). Met dit mandaat is de verwachting dat beide gouverneurs de ontwikkeling van natte natuur faciliteren in 15 deelgebieden langs de Leie-as. Deze natuurontwikkeling past als deelproject binnen de lopende en geplande infrastructuurwerken voor het Seine-Scheldeproject.

De doelstelling was om 100 ha te realiseren in 2 prioritaire gebieden namelijk Bavikhove-Ooigembos (Harelbeke/Wielsbeke) en Neerhoek-Ponthoek (Dentergem/Zulte) tegen eind 2024 en verder vordering te maken in de andere gebieden. Tegen eind 2027 is de ambitie om 200 ha extra watergebonden natuur te realiseren en eind 2031 wil de Vlaamse Regering het totaal van 500 ha bereiken.

De Vlaamse Regering gaf op 24 september 2021 ook de opdracht aan het departement Omgeving om de opmaak van het AGNAS-GRUP Leievallei Bavikhove-Deinze opnieuw op te starten en voor de overige deelgebieden een passende bestemming te verankeren.

Seine-Schelde project

Het geïntegreerde plan Seine-Schelde heeft op de Leieas de doelstelling om de Leie op te waarderen tot een Europese hoofdvaaras en aan te passen voor schepen van klasse Vb. Dat zijn schepen die 190

meter lang en 11,4 meter breed zijn. Deze schepen kunnen tot 4.500 ton en drie lagen containers goederen vervoeren, wat zoveel is als 220 vrachtwagens.

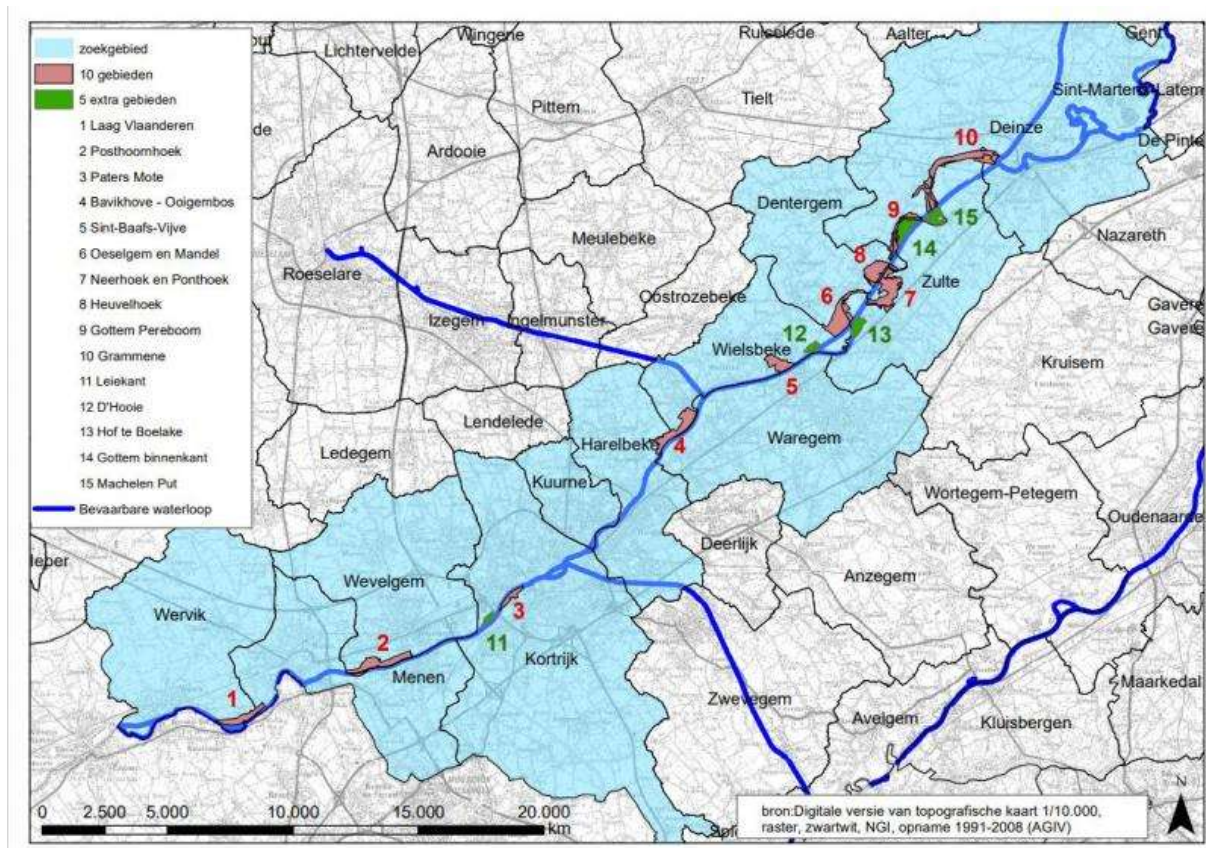
Het plan werd voor het eerst aan de Vlaamse Regering voorgelegd in 2006 en omvat een luik binnenvaart en een luik rivierherstel Leie. Het luik binnenvaart van het geïntegreerde plan Seine-Schelde op de Leie-as is reeds geruime tijd in uitvoering. Dit luik concentreert zich vooral op de transportfunctie van de Leie en de versterking van haar rol in het globale waterwegennetwerk, als verbinding tussen de Vlaamse zeehavens en economische hotspots zoals het kanaal Roeselare-Leie.

Luik Rivierherstel Leie

De concrete invulling van het luik rivierherstel Leie focust op het versterken van de rivierdynamiek, het ecologisch potentieel en de ruimtelijke kwaliteit. Meer bepaald wordt ernaar gestreefd om in de afgesneden meanders de rivierdynamiek opnieuw meer te benaderen door op een gecontroleerde wijze de doorstroming te herstellen, waarbij desgevallend gedempte delen weer worden ontgraven. De ruimtelijke kwaliteit wordt geoptimaliseerd door herstel van het rivierlandschap.

Het onderdeel rivierherstel Leie bevat eveneens de effectieve ontwikkeling van watergebonden, terrestrische natuur, waarin de karakteristieke rivierdynamiek toegelaten en gestimuleerd wordt. Om dit in de regio te realiseren werd ongeveer 500 ha nodig geacht. Een belangrijk deel hiervan lag reeds in groene bestemmingen (gewestplan); bijkomende oppervlakte moest het voorwerp uitmaken van lopende en nieuwe afbakeningsprocessen (gewestelijke rups).

Om die 500 ha te realiseren zijn er momenteel 15 deelgebieden afgebakend. Hoewel geen concrete cofinanciering is voorzien voor het element natte natuur van rivierherstel Leie, is de goede vooruitgang van dit onderdeel van groot belang voor het subsidiedossier Seine Schelde 2020: de plan-MER Seine Schelde (goedgekeurd in 2008) vormt namelijk mee de (juridische) basis voor het Europees subsidiedossier waardoor het niet of laattijdig uitvoeren van het luik rivierherstel bijgevolg mogelijks een hypotheek legt op de vereiste conformiteit met de geldende subsidievoorwaarden.

Eind 2021 stond de teller nog maar op 4 ha ingerichte natte natuur. Er was duidelijk nood aan een booster.

Invulling rol intendant

De gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen startten met hun mandaat als intendant op 1 december 2021. Vanuit hun ervaring bij complexe ruimtelijke planningsprocessen en gebiedsgerichte coördinatieopdrachten was het de ambitie van beide gouverneurs om op korte termijn een werkbare en effectieve procesarchitectuur te ontwikkelen, stakeholders te betrekken en een aanspreekpunt te vormen voor betrokken eigenaars en gebruikers.

Het project heeft de voorbije jaren weerstand opgeroepen in de regio. Voor de intendanten is het essentieel om als brugfiguur het nodige vertrouwen te herwinnen en het draagvlak voor het project terug te versterken. Nieuw element sinds de vorige beleidsbeslissingen is dat de intendant mee zoekt naar een passende instrumentenkoffer. Dit betekent onder meer dat de overheid geen percelen hoeft te verwerven als de eigenaar zelf een actieve bijdrage wil leveren aan de realisatie van de vooropgestelde watergebonden natuurdoelen.

Eén jaar na aanstelling, op 9 december 2022, rapporteerden de intendanten een finale stand van zaken. In hun eerste werkingsjaar slaagden de intendanten er in de vooropgestelde doelstelling voor

fase 1 op de rails te zetten. 96ha was al in bezit van de overheid en indien gekozen wordt om werk te maken van de versnelde inrichting van gronden in nabijgelegen Neerhoek-Ponthoek deel 2, dan kan de doelstelling van 100 ha watergebonden, terrestrische natuur gerealiseerd worden tegen eind 2024. Gezien de vooruitgang die de intendanten op het terrein boekten verlengde de Vlaamse Regering de opdracht als intendanten op 13 januari 2023 met 1 jaar (VR 2023 1301 MED.0011/1), zoals ook mogelijk gesteld werd in de beslissing van 24 september 2021.

De herwonnen gebiedsdynamiek kwam in het tweede werkingsjaar minder tot zijn recht. Er ontbraken beleidsimpulsen en praktische handvaten om de geformuleerde aanbevelingen van de intendanten (VR 2022 1507 MED.0283/2) in de praktijk toe te passen. De tijdslijn van fase 2 (realisatie van 200 ha tegen 31 december 2027) met een verschillende looptijd van de deelprocessen (inrichtingsplannen, landbouweffectenrapporten en AGNAS-RUP) inpassen in de duur en de afbakening van de opdracht van de intendant vormde een uitdaging.

Ook bleken de middelen van ANB die de grondenbank spijsden in 2023 al heel snel op te zijn, waardoor weinig vooruitgang geboekt kon worden. De onzekerheid op Vlaams niveau met betrekking tot het stikstofbeleid zorgde voor heel wat bijkomende onduidelijkheden op het terrein.

De intendanten benadrukten in hun eerdere tussentijdse verslaggeving reeds het belang om de opmaak van het inrichtingsplan voor alle deelgebieden zo spoedig mogelijk op te starten teneinde een volledig beeld te krijgen van de natuurpotenties in de verschillende deelgebieden. Hoe langer men wacht met de opmaak van inrichtingsplannen in bepaalde deelgebieden, hoe langer de onzekerheid voor de desbetreffende particulieren, gebruikers en eigenaars.

Omwille van bovenstaande problemen, gecombineerd met de onduidelijkheid over toekomstige aanpassingen aan het instrument zelfrealisatie, stelden de intendanten dus in 2023 vast dat er amper verwervingen te noteren vielen. De reikwijdte van zelfrealisatie moet juridisch nog worden verfijnd zodat hier voor fase 2 en 3 verder proactief mee aan de slag kan worden gegaan, dit met het oog op het creëren van een zo groot mogelijk draagvlak alsook kostenbesparend voor de overheid. Ook de inrichting in fase 1 verliep bijzonder stroef gezien uit bodemstalen PFAS werd vastgesteld.

Het bouwen aan vertrouwen en procesbegeleiding vormden samen de belangrijkste pijlers voor het project Rivierherstel Leie in 2023. Op microniveau nam de gouverneur als intendant in enkele casussen de rol van bruggenbouwer op, helaas niet in ieder gebied met evenveel succes.

Ter voorbereiding van een volgende stuurgroep en klankbordgroep werden de intendanten op 6 februari 2023 uitgenodigd door de kabinetten van de bevoegde ministers om hun globale bevindingen over het project toe te lichten. Op basis van dat overleg zou de Vlaamse Regering nagaan welke optimalisaties aan het instrumentarium mogelijk zijn om de realisatie van de watergebonden, terrestrische natuur te garanderen zoals voorzien in de beslissing van 24 september 2021. Een antwoord van de Vlaamse Regering op de aanbevelingen/vragen uit de tussentijdse rapporten en het bezoek van beide intendanten werd tot op heden niet bezorgd.

De intendanten koppelden over hun verlengd mandaat en de bespreking van de bevindingen met de kabinetten van de bevoegde ministers ook terug aan de stuurgroep (8 maart 2023) en de klankbordgroep (8 maart 2023).

Op de stuurgroep Rivierherstel Leie van 8 mei 2023 stelden het ANB en de VLM vervolgens enkele scenario's voor met het oog op de prioritaire inzet in de deelgebieden voor fase twee. Na een constructief overleg verklaarde de stuurgroep zich akkoord om te focussen op de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Sint-Baafs-Vijve en Gottom (Binnenkant en Pereboom).

In 2023 volgden beide intendanten via hun vertegenwoordigers de technische werkgroepen (Werkgroep Natte Natuur, Planteam GRUP Leievallei) verder op. De Vlaamse Regering keurde op 14 juli 2023 de startnota en bijhorende procesnota goed voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leievallei van Wielsbeke tot Deinze' (VR 2023 1407 DOC.0977-1). Van 12 september tot en met 10 november 2023 werd de publieke raadpleging georganiseerd met drie infomarkten verspreid over de twee provincies.

Voor het overige waren er nog ontmoetingen in Oost- en West-Vlaanderen met de lokale besturen, Vlaamse partners en middenveldorganisaties, dit voornamelijk met het oog op het identificeren van lokale bezorgdheden die ruis kunnen veroorzaken in de taakstelling van de intendanten.

Door de wateroverlast eind 2023 in Oost- en West-Vlaanderen is de bijeenkomst van de volgende stuurgroep en klankbordgroep uitgesteld naar begin 2024. Aansluitend bezorgen de intendanten hun eindrapport aan de bevoegde ministers.

Zeezoogdieren

Op vraag van de minister van de Noordzee organiseerde de gouverneur een overleg met de kustburgemeesters op 26 juni 2023. De minister leidde zelf twee agendapunten in: het onderzoek naar een derde energiezone (voorlopige conclusie dat een bijkomende zone niet wenselijk is) en de procedure voor de herziening van het Marien Ruimtelijk Plan (dat in 2026 in werking moet treden).

De zeezoogdieren vormden het derde bespreekpunt. Steve Vermote van SeaLife vroeg aandacht voor risicocommunicatie aan onze kust. Het aantal zeehonden op onze stranden neemt sterk toe, het aantal interacties met de andere bezoekers op het strand dus ook. De kans op verwondingen of overdracht van ziektes is reëel en dit zowel voor mens als dier.

Het NorthSealTeam, een burgerinitiatief ter bescherming van de zeehonden, had hun ervaringen en uitdagingen al samen met Steve Vermote van SeaLife op 1 juni 2023 voorbereidend toegelicht aan de gouverneur met het oog op een eventueel gecoördineerde en uniforme aanpak voor de ganse kust.

SeaLife zal samen met de provincie West-Vlaanderen een sensibiliseringscampagne opstarten in nauw overleg met de kustgemeenten. Verder kwam ook de ondersteuning door de hulpdiensten en de rol daarin van SeaLife aan bod. SeaLife biedt opleidingen aan en stelt voor dat de hulpverleningszones aan de kust hieraan deelnemen om de kwaliteit van de interventies te optimaliseren.

Zwerfvuil

Op initiatief van de gouverneur startte in 2015 het integraal proefproject 'Proper West-Vlaanderen', met steun van het toenmalige netheidsnetwerk 'indevuilbak' (sinds 2017 bekend als de Mooimakers), de provincie West-Vlaanderen en de West-Vlaamse afvalintercommunales. Een projectgroep waarin elk van deze partners vertegenwoordigd is, begeleidt het traject naar een propere provincie.

In West-Vlaanderen realiseerden we als eerste provincie een integraal zwerfvuilbeleid. Dit houdt in dat we bovenop onze inspanningen in afvalpreventie, in sensibiliserende communicatie, in opruimacties en het engageren van vrijwilligers, inzetten op handhaven als sluitstuk. Het leidde tot een handhavingsweek, die in 2017 werd uitgebreid naar gans Vlaanderen. In 2023 waren we in West-Vlaanderen al aan de 9^e editie toe.

Naast het klassieke recept van een communicatiecampagne bestaat dit handhavingsluik sindsdien uit:

- Een opleidingsaanbod aan toezichthouders over professionele communicatie bij zwerfvuilovertreden (gratis sessies van 3u of 6u, via <https://mooimakers.be/vorming-professioneel-communiceren-rond-handhaving>);
- Een inspiratiesessie voor toezichthouders om goede praktijken uit te wisselen, kennis te delen en jaarlijks een specifiek thema (bv. gedragsbeïnvloeding via nudging of inzet van camera's);
- De week van de handhaving als sluitstuk waarbij de toezichthouders extra aandacht besteden aan de problematiek van zwerfvuil en sluikstorten.

De voorbije 8 edities van de week van de handhaving is al heel wat expertise opgebouwd en beschikbaar gesteld in een [kenniswijzer](#). Elke editie eindigen we met een evaluatie om de gehanteerde aanpak nog te verbeteren.

Startmoment handhavingsweek

Sinds 2016 leidt een briefingsmoment de handhavingsweek in. Het programma bereidt de deelnemende toezichthouders voor op gerichte handhavingsacties en er komen actuele ontwikkelingen en goede praktijken aan bod. Het is in West-Vlaanderen voor de toezichthouders al een vertrouwd recept. In 2023 vond het digitale startmoment voor de handhavingsweek plaats op 6 juni.

Handhavingsweek

De week van de handhaving heeft een dubbele doelstelling:

- we willen een schouderklopje geven aan wie correct omgaat met afval en bedanken hen met een compliment;
- we treden op tegen wie hardleers is en eventueel volgt een sanctie.

De handhavingsweek is niet alleen gericht op boetes, maar wil een stimulans zijn om de sociale controle te verhogen. We willen vooral een positieve boodschap meegeven aan wie het juiste gedrag

stelt. En een complimentje geven als iemand zijn afval in de vuilbak gooit, dat kan iedereen. Tegelijk vragen we om anderen aan te spreken als die minder zorgvuldig met hun afval omgaan. Een slechte boodschap brengen is echter niet zo evident.

Deelnemen kan door een actie te organiseren vanuit de eigen organisatie of met partners, deze actie te registreren via een heatmap op de website van de Mooimakers, over de actie te communiceren via de eigen mediakanalen, gegevens te verzamelen en vervolgens te rapporteren.

Handhavingsweek – 2 oktober tot 8 oktober 2023

In West-Vlaanderen nemen heel wat terreinbeheerders deel aan de handhavingsweek. Het betreft medewerkers van de technische dienst, medewerkers van de groendienst, gemeenschapswachten, toezichthouders bij de gemeente, politiediensten, bijzondere veldwachters, wegtoezichters, lijncontroleurs,....

De handhavingsweek op zwerfvuil en sluikestorten vond plaats van 2 oktober 2023 tot 8 oktober 2023. Mooimakers stimuleerde opnieuw tot deelname met een subsidie van €750 voor gemeenten en afvalintercommunales. De gouverneur bracht op 2 oktober een bezoek aan Veurne om de handhavers een hart onder de riem te steken. Met haar bermmeesters vormt properheid een zichtbaar speerpunt van het beleid. Voor de handhavingsweek is er in 2023 een samenwerking met de handhavers van OVAM en specifieke aandacht voor de peukenproblematiek via zakasbakjes.

Uit de registratie door de toezichthouders was globaal de vaststelling dat de acties zich vooral situeerden bij afvalverzamel punten, centrumlocaties en schoolomgevingen. Over Vlaanderen verspreid waren er 1.585 toezichthouders op pad die samen bijna 3.000 GAS-vaststellingen registreerden voor zwerfvuil en sluikestorten. 646 processen-verbaal werden opgesteld, 461 daarvan voor het veroorzaken van zwerfvuil.

Om de inspanningen van de lokale besturen aan te vullen, zet de Vlaamse Overheid zwerfvuilhandhavers in, die zich het hele jaar lang uitsluitend bezighouden met de controle op zwerfvuil op plekken waar veel mensen komen, ook 's avonds en in het weekend. Zij patrouilleren in duo om op het terrein overtreders te betrappen terwijl ze zwerfvuil achterlaten, en checken of je het verplichte hondenpoepzakje bij de hand hebt wanneer je je hond uitlaat. Tijdens de week van de handhaving was er een versterkte aanwezigheid van deze handhavers in stad Veurne.

Het handhavingsinitiatief zorgt bij de lokale besturen en politiediensten voor een toegenomen aandacht voor de zwerfvuilproblematiek en dit het hele jaar door. Zowel MIROM, IMOG als IVIO sloten met de betrokken gemeenten en politiezones een samenwerkingsverband af voor de inzet van camera's. Binnen deze afvalintercommunales werden medewerkers aangeworven met als specifieke taakstelling het opvolgen van dit cameratoezicht en opmaken van bestuurlijke verslagen. Een strikte interpretatie door het controleorgaan op de politionele informatie stelde de informatie-uitwisseling tussen de afvalintercommunales en de politiediensten in vraag. De gouverneur richtte hiertoe in 2023 een schrijven aan bevoegd minister Zuhail Demir met het oog op een duurzame oplossing.

Communicatie

Midden september startte de aankondigingscampagne over de handhavingsweek op radio en via sociale media.

T.OP Kustzone

De kust kent een sterke lineaire verstedelijking met een hoge bevolkingsdichtheid. Open ruimte aan de kust is schaars en de verstedelijking neigt verder uit te deinen naar het hinterland. Door haar unieke ligging, op de scheidingslijn tussen land en zee heeft de kust alle belang bij het nastreven van een kwaliteitsvolle ontwikkeling. De specificiteit van de kust vergt een concrete toetsing van de beschikbare ruimtelijke instrumenten aan de realiteit. Zo is realisatie van betaalbaar wonen aan de

kust complexer dan ze aanvankelijk lijkt en de druk van de immobiëlesector op het bestaande patrimonium reëel.

De kustzone is een dynamisch gebied met grote uitdagingen op het vlak van klimaat, wonen, werken, mobiliteit, energie, water, recreatie, biodiversiteit en landbouw. Er zijn tal van projecten, visies, ideeën en er zijn veel overheden en partners actief. Heel wat initiatieven overlappen of beïnvloeden elkaar. Afstemming is nodig.

Het departement Omgeving Vlaanderen startte in 2015 een territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) op voor de kustzone en tekende een samenwerkingsovereenkomst met de provincie West - Vlaanderen. Beide overheden maken samen werk van een actiegericht programma voor de ruimtelijke ontwikkeling van de kustzone op korte en middellange termijn. Samen met alle belanghebbenden en met de lokale overheden wordt op een constructieve manier samengewerkt rond thema's zoals stedelijke reconversie, verzilting en ruimtelijke kwaliteit.

Het projectgebied omvat naast de tien kustgemeenten (De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge, Brugge en Knokke-Heist) negen steden en gemeenten uit het hinterland, die overwegend ingenomen worden door de polders (Veurne, Alveringem, Lo-Reninge, Diksmuide, Gistel, Oudenburg, Jabbeke, Zuienkerke en Damme). De voorzee, het strand, de duinen en de polders vormen immers een geomorfologisch geheel. Heel wat van de knelpunten en potenties manifesteren zich in deze ruimere omgeving.

Concreet worden de lokale besturen door T.OP Kustzone ondersteund bij de verdere ontwikkeling van hun gemeente. Dit gebeurt op een geïntegreerde manier, rekening houdend met zowel de economische, ecologische als sociale uitdagingen waarvoor de kust staat. De finaliteit is immers een leefbare kwalitatieve kust, waar bewoners graag en goed samenleven, waar toeristische ontwikkelingen, wonen, open ruimte en natuur in evenwicht zijn, en waar rekening gehouden wordt met de draagkracht van de regio.

Naarmate de thematiek zijn de projecten van T.OP Kustzone opgedeeld in verschillende 'werven', die overeenstemmen met de verschillende landschappen aan de kust. Binnen T.OP-Kustzone wordt gewerkt aan de werven 'Verstedelijkte Kustzone', 'Polderruimtes' en 'Land-Zee interactie'.

In 2023 kwam de stuurgroep bijeen op 7 december. In navolging van de beleidsverkenning naar de impact van de maatregelen tegen de zeespiegelstijging op de eerstelijnsbebouwing stelt de stuurgroep voor om de principes van adaptief (ver)bouwen te operationaliseren met enkele concrete

cases in de 2^e helft van 2024. Komen tot een richtinggevend kader dat normstellend wordt en met ondersteuningsmechanismen die geleidelijk afbouwen.

In opdracht van het Departement Omgeving voerde Atelier Romain in 2023 in nauwe samenwerking met de waterbeheerders en de noodplanningsverantwoordelijken actief in de kustvlakte verder een beleidsverkenning uit naar meerlaagse waterveiligheid. De scenario's richten zich zowel op pluviale overstromingen, fluviale overstromingen, overstromingen vanuit zee als op het gecombineerd voorkomen van deze scenario's. Begin 2024 volgt een terugkoppeling van de resultaten.

Kustvisie

Kustvisie bouwt voort op het Masterplan Kustveiligheid uit 2011. Dat Masterplan bestaat uit een reeks maatregelen om onze kust tot 2050 te beschermen tegen zware stormvloed en een 1000-jarige storm én houdt rekening met een zeespiegelstijging tot 30 cm. Met Kustvisie legt de Vlaamse overheid een strategie vast om onze kust tot 3 meter zeespiegelstijging te beschermen. Zo kunnen we onze kust nog minstens de komende 100 jaar beschermen.

De eerste fase van het co-creatietraject Kustvisie dat eind 2021 werd opgestart, liep tot maart 2023. De ambtswoning van de gouverneur vormde op 10 januari 2023 de locatie voor een belangrijke mijlpaal. Onder voorzitterschap van de gouverneur gaven de kustburgemeesters in aanwezigheid van het kabinet van minister Lydia Peeters hun akkoord aan de voorgestelde redelijke alternatieven die tijdens het co-creatietraject met alle stakeholders langs de kust werden vormgegeven.

Op 21 april 2023 nam de Vlaamse Regering kennis van deze voorgestelde redelijke alternatieven. De Vlaamse Regering hechtte toen haar goedkeuring aan de startbeslissing om een strategisch beleidsplan Kustvisie op te maken. Dit ontwerp strategisch beleidsplan dat zowel een langetermijnvisie voor de bescherming van onze kust, alsook een eerste actieplan voor de komende tien jaar bevat, werd tegen eind 2023 opgemaakt. Dit werd o.a. ook besproken op het reguliere kustburgemeestersoverleg van 26 juni 2023 en op het Kustvisie kustburgemeestersoverleg op 25 oktober 2023. Op dit laatste overleg werden de grote lijnen van het ontwerp strategisch beleidsplan onder voorzitterschap van de gouverneur met alle kustburgemeesters besproken en werd hier principieel mee akkoord gegaan.

Daarnaast werd in 2023 het bilateraal overleg Kustvisie met enerzijds Frankrijk en anderzijds Nederland verder gezet onder voorzitterschap van de gouverneur. Op 16 januari was er een bilateraal overleg met Nederland in Bergen-op-Zoom. Op 19 januari volgde een bilateraal overleg met Frankrijk in Brugge. De Nederlandse en Franse collega's waren ook uitgenodigd op het slotevent van de eerste fase van het co-creatietraject op 9 maart in Oostende. Op 10 november 2023 ten slotte was er zowel een bilateraal overleg met Frankrijk als met Nederland in Oostende, in combinatie met een gezamenlijk terreinbezoek aan een aantal reeds gerealiseerde kustbeschermingsmaatregelen in Oostende.

Het ontwerp strategisch beleidsplan Kustvisie werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 2 februari 2024.